

Silvia
Avallone

INAQUE

Priateľstvo

Preklad
Ivana Dobráková

Silvia Avallone

Priateľstvo

Questo libro è stato tradotto grazie ad un contributo alla traduzione assegnato dal Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale Italiano.

Preklad tejto knihy vyšiel vďaka podpore Ministerstva zahraničných vecí a medzinárodnej spolupráce Talianska.

Silvia Avallone

UN'AMICIZIA

COPYRIGHT © 2020 Mondadori Libri S.p.A.

This edition published in agreement with the Proprietor through MalaTesta Literary Agency, Milan.

TRANSLATION © Ivana Dobráková 2022

COPYEDITING Lucia Halová, Martina Kubealaková

COVER © Barbora Šajgalíková

COVER PHOTO © Anka Zhuravleva

SLOVAK EDITION © Inaque 2022

ISBN 978-80-8207-145-3

ISBN E-BOOK 978-80-8207-146-0

Silvia Avallone
PRIATEL'STVO

INAQUE

Môjmu otcovi

„Prečo žijeme?“

„Neviem.“

„Ani ja. Ale nemyslím si, že preto, aby
sme vyhrali.“

JONATHAN FRANZEN, The Corrections

DENNÍKY

Bologna 18. decembra 2019

Dve hodiny v noci

Keď som bola malá, najviac ma desili miesta, kde bola tma ako v hrobe. Stačilo zísť do garáže a nezačať, privrieť dvere od pivnice a tma bola zrazu tu, tichá a hutná. Číhajúca.

V hustej tme sa mohlo uhniesdiť hocijaké nebezpečenstvo. Bosorky, desivé zvery, príšery bez tváre alebo aj nič: prázdno. Myslím, že preto som spala s matkou do absurdného veku, ku ktorému sa aj hanbím priznať.

Dnes, ako tridsaťtriročná, sa dívam do hustej tmy v izbe a zdá sa mi, že počujem svoje staré denníky šuchotať v tajnej skrýši, kam som ich zaživa pochovala, keď som ťa stratila. Päť rokov gymnázia a prvý rok univerzity zhrnuté neusporiadaným písmom, strieborným gélovým perom, umlčané a nečinné ako vnútro opusteného reaktora.

Odkedy nie sme priateľkami, prestala som zaznamenávať stopu života.

Posadím sa na posteľ. V náhlom záchvate dospelosti pochopím, že nadišla chvíľa spomínať a čeliť ti. Inak nebudem môcť ohľadom teba urobiť žiadne rozumné rozhodnutie.

Vyberiem rebrík z komory, vystúpim na druhý schodík a zastavím sa, lebo sa cítim ako zlodejka. Ale čoho? spýtam sa sama seba. Vlastnej minulosti?

Keď vystúpim hore, prudko sa mi rozbúši srdce. Natiahnem ruky do prachu, ktorý leží na skrini, a vytiahnem všetkých šesť denníkov z hustej tmy.

Odnesiem ich na svetlo na nočný stolík. Mať ich tu pri sebe je ako úder do žalúdka. Pred ružovými, kvetovanými, pozláte-

nými obáčkami cítim potrebu hneď na rovinu povedať: medzi nami dvoma, Beatrice, nie je možné žiadne prímerie.

Položím ruku na fialovú obálku denníka 2000 – 2001, v pokušení, ale ešte nie celkom rozhodnutá, či ho otvorím alebo nie. A zatiaľ čo bojujem sama so sebou, prsty sa vymknú kontrole a vklážnu medzi stránky. Denník sa otvorí a vypadne z neho vyblednutá polaroidová fotka, jedna z tých, ktoré nám urobil môj otec.

Zdvihnem ju, priblížim pod najjasnejší svetelný kruh lampy. Spoznám seba, drobnú, s vlasmi ostrihanými nakrátko, s miki-nou Misfits a vydeseným úsmevom. A spoznám teba, svoj presný opak. S úžasnou hrivou, červeným rúžom, fialovými nechťami; objímaš ma a si rozosmiata. Nezniesiem pohľad na nás.

Otočím fotku. Na zadnej strane nájdem „Navždy priateľkami“ a dátum „14. jún 2001“.

Neviem, ako dlho sa mi to už nestalo, ale rozplačem sa.

PRVÁ ČASŤ

Predtým, než sa stala známou
(2000)

1

Krádež džínsov

Ak má mať tento príbeh začiatok, a nutne ho musí mať, chcem začať od krádeže džínsov.

Nezáleží na tom, že sa nezhoduje s chronologickým začiatkom udalostí, že sme sa poznali už pred tým popoludním. My dve sme sa zrodili tam, pri šialenej jazde na skútri.

Najprv však istý úvod. Je to pre mňa ťažké a znervózňuje ma to, ale nebolo by korektné predstierať, že dotyčná Beatrice je len nejaká ľubovoľná Beatrice. Čitateľ by začal pokojne čítať, ale keď by zistil, že ide o teba, nadskočil by na stoličke a zvolal: „To je tá?!“ A mal by pocítiť, že som si z neho spravila dobrý deň. A tiež, bohužiaľ, nemôžem nebrať ohľad na to, čím sa dievča z mojich denníkov stalo: verejnou osobou, jednou z tých, ktoré zaberajú priestor. Vlastne sa dá povedať, že nikto iný na svete nezaberá toľko miesta ako ty.

Osoba, o ktorej hovorím, je naozaj Beatrice Rossettiová.

Áno, tá.

Ale predtým, než sa stala známou na celej planéte a než sa vedelo v každej hodine dňa a noci, kde je a ako je oblečená, Beatrice bola normálne dievča, bola mojou priateľkou.

Tou najlepšou, aby sme boli presní, jedinou, akú som kedy mala. Hoci by tomu nikto neuveril a vždy som si dávala pozor, aby som to neprezradila.

Hovorím o období spreď mnohých rokov, keď ešte svet nebol zahltený jej fotkami a pri vyslovení jej priezviska sa nestrhli debaty, nekonečné diskusie, zúrivé hádky. Magnetické póly, oceány či pevniny vynorené z mora nevibrovali, len čo zverejnila svoj zvodný pohľad, nový kostým, romantickú večeru v spoločnosti pekného mladíka na vrchole Burdž chalífa. Pre veľkú väčšinu z nás internet vlastne ani neexistoval.

Nikdy som neporušila sľub zachovania tajomstva, ktorý som uvalila na naše priateľstvo. A ak ho teraz poruším, je to len preto, aby som ho vyjasnila sama pred sebou. Toto prizna-

nie sa zrodí a umrie tu, za zavretými dverami a v súkromnom priestore, ktorým pre mňa vždy bolo písanie.

Nikdy by mi nenapadlo rozprávať o tom vo svojom okolí, či ešte horšie, chváliť sa tým. Veď kto by mi aj uveril? Keby som napríklad čo len spomenula pred svojimi kolegami: „Poznám Rossettiovú, chodili sme spolu do školy,“ je mi jasné, že by ma nepustili, začali by ma bombardovať otázkami. A považovali by za samozrejmé, že sme sa nanajvýš pozdravili, vymenili si pár letných pohľadov: taká ako ona a taká ako ja sa určite nemohli priateľiť.

Chceli by zo mňa vymámiť pikantné, či ešte lepšie, zahanbujúce detaily, degradovať jej božskú podstatu na hriech, na úskok: „Povedz mi pravdu, má plastiky?“ „Komu dala, že sa stala až takou slávnou?“

Ale pýtali by sa nesprávnej osoby, lebo ja som nepoznala „tú Rossettiovú“: ja viem, kto je Beatrice. Vynechané časti v biografii, nezodpovedané otázky v rozhovoroch, prázdne a stratené miesta, po ktorých nikde neostala stopa, som uschovala ja. Spolu s naším detským a niekedy aj škandalóznym šťastím, ktoré by nikoho nezaujímalo, no z ktorého ešte aj dnes mávam husiu kožu.

Po nej som síce hľadala ďalšie priateľstvá, ale nikdy som sa do nich nevložila. Vnútri som vedela, že kúzlo tajomstiev a skrýš a slávnostných prísah mohlo vzplanúť len v prvom ročníku na gymnáziu medzi mnou, Elisou Cerrutiovou, úplne neznámou, a Beatrice Rossettiovou, ktorá je taká slávna, ako si ani neviete predstaviť. Ako ma teda môže ovplyvniť, mňa, čo som ju stratila, že ju všetci tam vonku idealizujú, lichotia jej, pribíjajú ju na kríž, nenávidia ju a pritom si myslia, že ju poznajú?

Nevedia vôbec nič, myslím si ja.

Lebo bola mojou najlepšou priateľkou v časoch, keď ešte nikto nemohol nič tušiť. Do svitania som prečítala všetkých päť denníkov z gymnázia spolu s tým z prvého ročníka univerzity. A potom som sa dlho pozerala na písací stôl pod oknom, na počítač, ktorý som doteraz používala len na prácu. Len som stála a so strachom sa naň dívala. Lebo ako dievča som bola presvedčená, že píšem dobre, dokonca som si myslela, že sa

stanem spisovateľkou. No napokon som minula cieľ. Zatiaľ čo Beatrice sa stala snom.

Ale cítim, že Bea, ktorú nikto nepozná, sa tlačí von. Tak dlho som si držala prázdno v duši, že teraz mi už vôbec nezáleží na tom, či som toho schopná alebo nie. Nechcem nikomu nič dokazovať. Iba rozprávať. Priznať, že ani v roku dvetisícdevätnásť ma sklamanie, hnev a nostalgia ešte neopustili. A neviem, či to bude kapitulácia alebo oslobodenie, to zistím až na konci.

Teraz si chcem sprítomniť len začiatok.

Takže, ako som hovorila, krádež džínsov.

11. novembra 2000 – takto je to poznačené v denníku z prvého ročníka gymnázia – v jednu deprimujúcu sobotu, keď dážď udieral do okien a kategorickým imperatívom pre mňa bolo, ako pre všetkých mojich rovesníkov, ísť von, zabávať sa a mať kopu priateľov, som sedela sklúčená v izbe a nič som nerobila. V tých časoch sa ani Beatrice netešila veľkej popularite, hoci to dnes môže znieť absurdne. Vlastne mala zrejme ešte menej priateľov než ja, keďže mi okolo pol tretej poobede zavolala na pevnú linku.

Ja som bola naozaj posledná možnosť. Žila som v meste len čosi vyše štyroch mesiacov a nielenže som sa nezačlenila, ale ani som sa s tým celým ešte nezmierila; chcela som len zomrieť.

Po príchode zo školy som sa ako zvyčajne v tichosti naobedovala s otcom, potom som sa zašila do detskej izby, nasadila si slúchadlá volkmena a ďalej kopila prídavné mená – „osamelý“, „žltohnedý“, „starý“ – pre platan uprostred dvora. Napokon ma otrávil aj hľadať slová a hodila som denník na zem. Sedela som v tureckom sede na posteli plná nevraživosti voči svetu, keď zaklopal otec. A ja som sa, prirodzene, neozvala. Vypla som hudbu. Vyčkával. Opäť zaklopal a opäť som neodpovedala. Bola to výzva, kto bude tvrdohlavejší. No potom odchyľil dvere, nakukol len trošku, aby ma nepodráždil: „Volá ti spolužiačka, nejaká Beatrice.“

Srdce mi vynechalo úder.

„No tak, čaká na teba,“ pobádal ma, keďže som sa nehýbala.

Bolo vidieť, že je rád: domnieval sa, že som si našla priateľku,

ale mýlil sa. Pred telefonátom sme sa s Beatrice nekamarátili. Raz ma oklamala, že som tomu takmer uverila, ale potom ma už len pohrdavo ignorovala. V škole predstierala, že ma nevidí. Čo bolo horšie, než keby si ma doberala: totálna ľahostajnosť.

„Ideš so mnou do centra?“ spýtala sa ma, len čo som priložila ucho k slúchadlu. Mala som odpovedať nie a zavesiť. No ja som kapitulovala.

„Kedy?“

„O polhodinu, o hodinu?“

Prechádzať sa spolu po Corso Italia pred všetkými, to by sa mi veru páčilo. Never jej, napomenula som sa a ešte silnejšie som stisla slúchadlo. Rozmýšľaj: tým by sa len strápnila. Určite je to pasca. A vôbec, nehnevaj sa: skadiaľ berie drzosť, že mi volá? Bola som nahnevaná. Ale tiež, proti svojej vôli, rozrušená.

„A čo budeme robiť v centre?“ Skúšala som terén.

„To ti nemôžem povedať do telefónu.“

„Prečo?“

„Lebo je to tajomstvo.“

„Povedz mi to, inak nikam nejdem.“

„To iste, hneď cúvneš...“

Mlčala som, vedela som vyčkávať. Zaváhala, ale napokon to nevydržala a pošepkala: „Chcem ukradnúť džínsy. Už aj viem ktoré.“

Zadržala som dych.

„Samej sa mi to nepodarí, potrebujem komplica,“ priznala. „Ale to si nevieš predstaviť: nie sú to hocijaké džínsy... Stoja štyristotisíc lír!“ zdôraznila pošepky. Predstavovala som si, že si drží ruku pred ústami, aby ju nepočuli u nich doma. „Ak pôjdeš, ukradnem jedny aj pre teba. Sľubujem.“

Otec sa vyklonil z kuchyne, kde spratával zo stola, a nazrel do predsiene, kde som stuhnutá stála vedľa stolíka s telefónom. Dal by neviem čo za to, aby ma videl, ako idem von, ako si zvykám v meste, ktoré bolo ku mne nepriateľské. Ale ja som sa iba chcela vrátiť k tomu, čo bolo predtým, k životu predtým, a nikdy viac ho nevidieť.

Neznášala som ho, napriek tomu, že mi nič neurobil. Ale išlo práve o to nič. Holé steny izby, ktoré pred mojím príchom

dom čerstvo vymaľoval. Prázdna posteľ, v ktorej som každú noc s otvorenými očami šmátrala a hľadala ich ruku, koleno, všetko zbytočne. Byt, v ktorom sa nerozprávali, nehádali, viac ma nevolali, v ktorom neboli.

„Idem,“ odvetila som napokon.

Vycítila som, že Beatrice sa usmieva: správne ma odhadla. Nikto by ma netipoval na krádež, ale ona áno. Napísala som, že v tom čase bola normálne dievča, a je to pravda, ale mala jeden dar: vedela čítať ľudí. Nie na povrchu ani vnútri, ale v srdci. Zo slov, z gest, zo šiat. Práve ona, ktorá mala z výzoru spraviť svoj kapitál, vedela, že pravda každého človeka, ako aj knihy je v tom, čo ostane zamľčané, utajené.

„O pol štvrtej na železnej pláži. Vieš, kde to je?“

„Áno.“

Položila. A ja, hoci som nechcela, nedôverovala jej, som sa po štyroch mesiacoch, čo som sa cítila ako mŕtva, s telefónnou šnúrou v rukách vrátila do života.

Železná pláž je hrozne ďaleko, rozmýšľala som, keď som sa rýchlo obliekala, bez vysvetľovania prehodila „čau“ smerom k otcovi a vyšla z domu.

Volali ju tak pre tmavý piesok, zvyšky niekdajšej bane, a ani nebola v centre. Narazila som na ňu náhodou v júli, počas jedného z mnohých popoludní, keď som jazdila naverímboha na skútri. Zaujala ma, lebo ani uprostred leta tam nikto neboli. Bola to kamenistá zátoka, dno klesalo prudko dolu a pôsobila skľučujúcim dojmom opustenosti, menšej pláže zavrhnutej turistami, s ktorou som hneď pocítila spriaznenosť. Ale v tú novembrovú sobotu, ako som sa viezla a nohavice a bundu mi zmáčal dážď, som nedokázala pochopiť, prečo si so mnou Beatrice dohodla stretnutie práve tam.

Lebo sa za mňa hanbí, samozrejme. Alebo je to vtíp a nepríde.

Na tom úseku pobrežia neboli domy ani obchody a už vôbec nie džínsy za štyristotisíc lír. Pri každom semafore som prudko zabrzdila, obrátila sa a zmocňovalo sa ma prirodzené pokušenie vrátiť sa. Ibaže potom som neodolala a išla ďalej.

Bola som „cudzinka“. Tak ma volali za chrbtom v škole, ale dosť nahlas, aby som ich počula. Akoby som prišla z Argentíny či z Kene a nie z iného regiónu. Vošla som do triedy a premeriavali si ma, kritizovali moje topánky, aktovku, vlasy. Zakaždým, keď som vyslovila *e* či z inak než oni, pochechtávali sa. Aj Beatrice sa pridala. Nikdy sa ma nezastala, nikdy sa ku mne cez prestávku nepripojila. Čo odo mňa teraz chce? Aby som jej robila komplica?

Aká som len sprostá.

Kľučkovala som zákrutami vyhliadkovej trasy, nechávala som obytnú časť za chrbtom aj s dušou a ťažkými myšlienkami. Dážď ustával, medzi veľkými čiernymi mračnami sa objavili záblesky modrastého svetla. Cesty, domy, pláže: všetko bolo mokré. Vyľúčené, aby sa taká ako ona chcela stať mojou priateľkou.

Maľovala sa, vyzerala, akoby každý deň vyšla od kaderníka. A ja? Radšej to nechajme tak. Nieкто ma mal naučiť, aby som prikladala dôležitosť aj vonkajšiemu výzoru, ale nenaučil.

Keď som sa dostala na križovatku na konci mesta, zastala som na stopke, cítila sa neviditeľná dokonca aj sama pre seba, až som sa musela pozrieť do spätného zrkadla. Mala som bleďú pehavú tvár. Azda som si mohla nanieť trochu bronzového púdro, podkladového krému, keby len v byte boli nejaké šminky, keby v ňom ostalo čosi ženské, ale nie. Pustila som sa po ceste na veterný koniec výbežku a už som si bola istá: ide o vtip. Ocitnem sa tam sama, ešte osamelejšia než som bola, a hodím sa zo skál. Som chybná, viem robiť len chyby.

Ale ona tam naozaj bola.

Sedela na svojom novom skútri značky Aprilia. Čakala na mňa pod nafúknutou antracitovou oblohou s helmou v rukách a v tmavom pršiplášti, ktorý ju zahaľoval až po chodidlá a z ktorého trčal len pár čižiem s takým vysokým ihličkovým opätkom, že žiadny iný smrteľník akéhokoľvek veku by v nich nedokázal riadiť skúter v daždi. Vietor jej zúrivo rozfukoval vlasy dlhé až po zadok, ktoré v roku dvetisíc nemala kučera- vé ani tmavohnedé, ale gaštanové so zosvetlenými končekmi, ako sa to vtedy nosilo, a vyžehlené. Neoklamala ma, nezradila: skutočne si chcela so mnou vyraziť.

Spomalila som, zabrzdila pár centimetrov od aprílie so svojím quartzom z druhej ruky, horší mi otec ani nemohol zaobstarať, navyše aj pokrytý trápnyimi nálepkami: zdvihnutý prostredník nad zadným svetlom, buldogy s čírom a „A“ ako anarchia, pozostatky punku, s ktorými som nemala nič spoločné.

So zastavenými pľúcami a srdcom, slabými rukami a nohami, som si dala dolu helmu, zdvihla som k nej oči a ešte aj s odstupom dvadsiatich rokov mám jej tvár odtlačenú v pamäti. Nie takú, aká je dnes na miliónoch reklamných fotiek zavesených na domoch, na obálkach časopisov a všade na internete. Ale takú, aká bola v tom vzdialenom dni mojej puberty, jedinom, v ktorom som ju videla vonku nenamaľovanú. Na parkovisku železnej pláže z udupanej hliny, naokolo nikto, len my dve jedna pred druhou.

Pokožku na tvári mala bledú, začervenanú a s vyrážkami. Najmä brada a čelo niesli stopy po vytláčaní čiernych bodiek. Nieže by to ohrozilo jej nápadnú krásu, ale bez zvyčajnej masky podkladového krému boli jej črty nedokonalé a oblé, priam smutné. Zatvorené a mierne zachmúrené ústa s popraskanými perami od zimy zostali bez rúžu dosť nevýrazné. Ale oči, áno, boli výnimočné, smaragdovozelenej farby, aká sa v prírode nenachádza, s dlhými mihalnicami aj bez maskary, a nemým pohľadom zahĺbeným do vlastného tajomstva; oči, ktoré celá planéta pozná, alebo si to aspoň myslí.

„Máš otrasný moped, ale vieš, že sa mi páčia tie nálepky?“ Usmiala sa, ukázala biele rovné zuby, jamky uprostred líc, ako sa len ona vedela usmievať a odzbrojiť vás.

„Nenalepila som ich tam ja,“ odvetila som úprimne, „ale môj brat.“ Čo bol aj jediný dôvod, prečo som ich nedala dolu.

„Predtým som ti klamala, ale len preto, lebo inak by si neprišla. Nejdeme do centra, ale do Marina di S, a tvoj quartz je príliš ľahko identifikovateľný, musíš ho nechať tu.“

„Tu?“ Poobzerala som sa okolo seba. Bola to bezútešná pláž s vresom a borievkou, ktoré ohýbal k zemi mistrál. A inak len rozbúrené more.

„Nejdem. Je to minimálne desať kilometrov.“

„Dvanásť,“ spresnila.